

© Adobe Stock

Klimaatverandering en milieu

Wat doet Enabel?

De wereld staat voor enorme uitdagingen om tegen 2030 de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) te behalen. Enabel wil zijn steentje bijdragen aan de SDG's door zijn ervaring en expertise in te zetten op vijf specifieke gebieden: klimaatverandering en milieu, vrede en veiligheid, sociale en economische ongelijkheden, verstedelijking en menselijke mobiliteit. In onze zoektocht naar geschikte oplossingen houden we rekening met de onvermijdelijke realiteit van de bevolkingsgroei en we geloven sterk in de kracht van vrouwen en jongeren.

Deze brochure beschrijft hoe we in onze projecten rekening houden met de problematiek van de klimaatverandering.

Noodtoestand

De klimaatverandering blijft een van de grootste uitdagingen van de 21e eeuw. De doelstellingen van het Akkoord van Parijs zullen niet behaald worden. Deze beogen koolstofneutraliteit en een overgang naar een wereld zonder netto-uitstoot tegen 2050. Dat betekent dat een temperatuurstijging van 3,4°C boven het pre-industriële niveau de meest waarschijnlijke koers is.

Tegelijkertijd merken we dat de meeste Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's) niet gehaald zullen worden, zoals toegang tot water, energie en het behoud van biodiversiteit. De landen in Afrika en het Midden-Oosten staan voor de extra uitdaging dat ze moeten voldoen aan de stijgende levensstandaard van een snel groeiende bevolking. Dat vergt een nog sterkere sociaaleconomische ontwikkeling en gaat gepaard met een enorme toename van de energie- en waterbehoefte.

Gelet op het mondiale karakter van de problematiek moeten België en zijn partners deze uitdagingen op een doordachte manier aangaan. De groeiende ongelijkheid en de migratiestromen versterken alleen maar de noodzaak om te handelen. Door mee te werken aan ambitieuze projecten kan België zijn expertise tonen binnen Europese initiatieven die gelinkt zijn aan zowel de Green Deal als de Blue Deal.

Enabel maakt daarom deel uit van de federale klimaatstrategie die in 2023 ontwikkeld is door de Directie-generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp. We promoten een mondiale

aanpak van klimaatverandering, waarbij zowel aanpassings- als verzachtingsmaatregelen geïntegreerd worden en rekening wordt gehouden met verlies en schade. Door het duurzame gebruik van natuurlijke rijkdommen te bevorderen, dragen we bij aan een eerlijke en rechtvaardige overgang naar een koolstofarme economie. Tegelijk willen we banen creëren en de leefomstandigheden van lokale gemeenschappen verbeteren.

© Enabel - Anke Van De Velde

Expertise van Enabel

- Onze expertise omvat drie grote domeinen. Deze zijn:
 - klimaatfinanciering;
 - duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen en ecosystemen (drinkwater en productiewater, geïntegreerd beheer van watervoorraden, agrobosbouw, klimaatslimme landbouw, duurzaam bosbeheer);
 - koolstofarme en veerkrachtige samenlevingen (energie, duurzame ontwikkeling van de privésector, afvalbeheer, beroepsopleiding (groene vaardigheden en vaardigheden voor de groene economie), ecoconstructie, stadsplanning, slimme steden en digitalisering.
- Enabel kan een beroep doen op Belgische expertise dankzij raamovereenkomsten met nationale en regionale instellingen. Daaronder vallen de FOD Volksgezondheid en Leefmilieu, de Société wallonne des eaux (SWDE), gemeenteraden voor vast afvalbeheer, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) en universiteiten (KU Leuven, Universiteit Gent, bijvoorbeeld). Overeenkomsten met de privésector worden ook overwogen.
- Tot ons expertisenetwerk behoren internationale organisaties zoals de International Union for Conservation of Nature (IUCN), het Global Green Growth Institute (GGGI), World Agroforestry (ICRAF), Cities Alliance en Belgische ngo's.
- Enabel kan snel particuliere consultants mobiliseren dankzij een reeks contracten en raamovereenkomsten.
- Enabel is actief lid van verschillende onderzoeksnetwerken op nationaal en internationaal niveau, zoals het Practitioners' Network, Learn4Dev en de European Climate Experts Group onder leiding van INTPA. Enabel is ook geaccrediteerd door het Groen Klimaatfonds (GCF).

Grotere veerkracht van landen, steden en gemeenschappen

Met de klimaatcrisis en de onderlinge afhankelijkheid van de mondiale uitdagingen in het achterhoofd, zet Enabel zich in voor duurzame en veerkrachtige ontwikkeling. Enabel wil de veerkracht van lokale gemeenschappen versterken en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen helpen bereiken. Enabel combineert hiervoor een aantal acties: de bescherming van ecosystemen, de bevordering van de groene economie en de ondersteuning van duurzame voedselsystemen. Deze geïntegreerde aanpak is gebaseerd op een veranderingstheorie die de nauwe verbanden tussen milieu-, sociale en economische uitdagingen erkent.

© Enabel

Natuurlijke hulpbronnen en ecosystemen behouden en duurzaam beheren

Enabel ondersteunt de ontwikkeling van efficiënte productiesystemen die minder grondstoffen gebruiken. Deze verminderen de impact van menselijke activiteiten op het milieu en ecosystemen en stimuleren de lokale economie.

Daarvoor voert Enabel een geïntegreerde aanpak uit die verschillende sectoren betreft: de bescherming van biosystemen, met name in het Congobekken dat de tweede groene long van de planeet is en een schat van wereldformaat van de biodiversiteit; het herstel van 10.000 hectare landbouwgrond in de Sahel, waar woestijnvorming en droogte een bedreiging vormen voor de bevolking; de ontwikkeling van systemen voor de inzameling en het beheer van vast afval om de volksgezondheid te verbeteren en de milieuvervuiling te verminderen; de bevordering van een geïntegreerd beheer van waterbronnen om duurzame toegang tot water voor iedereen te garanderen.

Deze acties maken deel uit van een wereldwijde aanpak die de veerkracht van lokale gemeenschappen wil versterken, de groene economie wil stimuleren en wil helpen bij de aanpassing aanpassen aan klimaatverandering.

Koolstofarme en veerkrachtige samenlevingen bevorderen

Door de snelle bevolkingsgroei en soms ongecontroleerde ontwikkeling zijn randstedelijke gebieden en steden verantwoordelijk voor een aanzienlijk deel van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen. Dat is naar schatting 70%. In zijn partnerlanden stimuleert Enabel de opkomst van veerkrachtige en duurzame steden en regio's in het licht van klimaatverandering (overstromingen, droogte, hitte...) door te werken aan een koolstofarme en circulaire economie. De consequente bevordering van ecologisch bouwen en klimaatbestendige infrastructuur en openbare ruimten staat centraal bij de ontwikkeling en uitvoering van onze projecten.

Deze steun omvat de capaciteitsversterking van lokale en nationale spelers, zowel publiek als privaat. Daarnaast omvat ze de invoering van institutionele hervormingen die de uitwerking van een globale visie aanmoedigen, die rekening houdt met de wisselwerking met andere doelstellingen zoals milieubescherming, economische ontwikkeling en sociale rechtvaardigheid.

De klimaatcrisis dwingt ons om onze economieën te hertekenen. Daarbij staat de energietransitie centraal in de strijd tegen klimaatverandering. Enabel bevordert een eerlijke energietransitie in verschillende onderdelen van de economie: bevordering van hernieuwbare energie (waaronder biomassa), maatregelen voor energie-efficiëntie, ontwikkeling van groene waterstof en ontzilting met behulp van hernieuwbare energie.

© Enabel

Ontwikkeling van duurzame voedselsystemen

De wereld is geconfronteerd met klimaatvariabiliteit, die de landbouwproductiviteit bedreigt en de voedselonzekerheid vergroot. 800 miljoen mensen wereldwijd hebben daarmee te kampen. De overgang naar duurzame voedselsystemen is dus cruciaal.

Daarvoor maakt Enabel gebruik van de agro-ecologische transitie en agrobosbouw om productiesystemen te bevorderen die een kleinere ecologische voetafdruk hebben, terwijl de interacties tussen mens en milieu geoptimaliseerd worden. Om de ecologische voetafdruk die gepaard gaat met het transport van producten te verkleinen en het inkomen van kleinschalige producenten te verhogen, bevorderen we territoriale benaderingen die het gemakkelijker maken om producten op lokale en regionale markten te verkopen. We versterken het gebruik van agro-ecologische praktijken en de opbouw van duurzame voedselsystemen bij landbouwers en vissers via opleidingen en het promoten van viskwekerij. Onze acties ondersteunen ook ondernemers en micro-, kleine en middelgrote ondernemingen die actief zijn in de groene en circulaire economie via incubatietrajecten en beroepsopleidingen. Daarnaast ondersteunen we de toegang tot financiële diensten (krediet, sparen, verzekering) om de risico's die gepaard gaan met landbouw te verminderen en duurzame voedselsystemen te bevorderen die bestand zijn tegen klimaatschokken.

Onze ervaring

Lake Tanganyika & Kivu Water Management (Takiwama)

Financiering: Europese Unie

Aanpak

Het Tanganyikameer, dat grenst aan Burundi, DR Congo, Tanzania en Zambia, is de thuisbasis van maar liefst 1500 aquatische soorten. Het meer wordt ernstig bedreigd door vervuiling, de impact van de klimaatverandering en menselijke activiteiten.

Het Takiwama-project wil een duurzame toekomst veiligstellen voor het Tanganyikameer, het Kivumeer, dat ermee verbonden is, en de ongeveer twee miljoen mensen die langs de oevers wonen. Het wordt uitgevoerd door Enabel, de Lake Tanganyika Authority en nationale belanghebbenden. Er worden tal van regionale activiteiten uitgevoerd, zoals het opzetten van een grensoverschrijdend netwerk voor milieumonitoring van het water van het meer en een gemeenschappelijke database om de waterkwaliteit te meten en input voor politieke beslissingen op dit gebied te leveren. Daarnaast worden er ook gerichte acties uitgevoerd op het gebied van vast afval en afvalwaterbeheer in gebieden die aan het meer grenzen, samen met capaciteitsopbouw en communicatieactiviteiten.

Urban Economic Development Initiative (UEDI)

Financiering: België

Aanpak

Het Belgisch-Rwandese Urban Economic Development Initiative (UEDI) ondersteunt de bouw van economische infrastructuur (zoals ambachtscentra, markten en verbindingswegen) in drie Rwandese steden (Musanze, Rubavu en Rwamagana).

Een van de doelstellingen van het programma is om de sector bouwmaterialen "Made in Rwanda" te ondersteunen en de groei en innovatiecapaciteit ervan te helpen bevorderen om zo te voldoen aan de eisen van de ontwikkeling van de openbare infrastructuur in het land. Enabel gebruikt infrastructuurprojecten om lokale en duurzame bouwmaterialen te stimuleren, namelijk klei, steen, bamboe en bijproducten van de landbouw, en milieuvriendelijke bouwmethoden. Bedrijven in deze sectoren zullen profiteren van een betere toegang tot technologische innovatie, diensten voor bedrijfsontwikkeling en een betere toegang tot financiering, met name dankzij een fonds dat financiële producten aanbiedt die zijn afgestemd op de behoeften van deze bedrijven.

Klimaatverandering in de Sahel

Financiering: België

Aanpak

Het woestijnachtige gebied van de Sahel is bijzonder kwetsbaar voor klimaatverandering. Dat heeft ernstige gevolgen voor de lokale landbouw in een regio die al kwetsbaar is door armoede en gewapende conflicten. Een verdere achteruitgang als gevolg van aanhoudende droogte en woestijnvorming zou de stabiliteit van de regio en de levensvooruitzichten van de inwoners nog meer onder druk zetten.

Enabel werkt aan het herstel van zo'n 10.000 hectare land om het weer vruchtbaar te maken. Er wordt geïnvesteerd om de opslag van regenwater te verbeteren en bomen te planten. Het doel is om duurzame lokale oplossingen te ondersteunen en bestaande ecosystemen te beschermen, met name door regionale projecten zoals de Grote Groene Muur te ondersteunen. Door woestijnvorming tegen te gaan, kunnen lokale gemeenschappen blijven zorgen voor voedselzekerheid op de lange termijn.

Schuld-voor-klimaat-swap in Mozambique

Financiering: België

Aanpak

Om een eerlijke en duurzame klimaattransitie te garanderen, is betrokkenheid van regeringen nodig, maar niet enkel dat. Naast politieke wil zijn ook de oprichting van een solide financieel kader en innovatieve financieringsmechanismen nodig. Daarom steunt Enabel de invoering van 'schuld-voor-klimaat'-swaps om klimaatverandering tegen te gaan.

Om Mozambique te steunen in zijn strijd tegen klimaatverandering heeft Enabel een schuld-voor-klimaat-swap mogelijk gemaakt: dankzij dit mechanisme kon een deel van de schuld van het land aan België worden kwijtgescholden, waardoor geld vrijkwam dat kan worden geïnvesteerd in projecten die de bevolking beter bestand maken tegen de gevolgen van klimaatverandering.

Enabel werkt samen met de Mozambikaanse overheid aan het opzetten van systemen voor vroegtijdige waarschuwing voor cyclonen: deze goedkope systemen kunnen de gevolgen van een ramp aanzienlijk beperken door mensen te waarschuwen voor dreigend gevaar. Daarnaast maakt ruimtelijke ordening het mogelijk om de risico's van bepaalde gebieden die vatbaar zijn voor natuurrampen beter te begrijpen.

Belgisch Ontwikkelingsagentschap
Naamloze vennootschap van publiek recht met sociaal oogmerk

Hoogstraat 147
1000 Brussel, België
T + 32 (0)2 505 37 00
info@enabel.be
www.enabel.be

België

partner in ontwikkeling